

Αθώοι φονιάδες και κακούργοι αναίσθητοι (Φώτης Κόντογλου)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 2 Δεκεμβρίου, 2020

Μαθαίνει κανένας τα κακουργήματα που γίνονται σήμερα, κι ανατριχιάζει περισσότερο απ' άλλη φορά, από την αναισθησία, από την απάθεια, από την πώρωση που έχουνε κείνοι που τα κάνουνε, σαν να είναι αληθινοί σατανάδες, και σαν να είναι ο σκοτωμός η φυσική τροφή της ψυχής τους.

Άλλη φορά οι φονιάδες σκοτώνανε, οι περισσότεροι, χωρίς να το θέλουνε, μέσα στη ζάλη τους. Ένα σύννεφο από θυμό ή από ζήλεια ή από πνιγμένο δίκιο, θόλωνε τα μάτια τους για μια στιγμή. Μα ύστερα σκόρπιζε αυτό το σύννεφο, τα μάτια τους καθαρίζανε, και μετανιώνανε. Πολλές φορές κλαίγανε, θέλανε να σκοτωθούνε, ντρεπόντανε τον κόσμο. Τώρα οι φονιάδες, κ' οι άλλοι που κάνουνε κακές πράξεις, είναι ολότελα μαυρόψυχοι, ξεροί, παγωμένοι, αναίσθητοι σατανάδες, βουβοί και ψυχροί κακούργοι. Και τί; Μικροί και μεγάλοι, χωριάτες και σπουδαγμένοι! Ένα πράγμα φοβερό!

Αυτές οι σκέψεις με κάνανε να θυμηθώ κάποιους φονιάδες, που έζησα μαζί τους τον καιρό που ήμουνα πολύ νέος, και που είχανε κάνει την αμαρτία του σκοτωμού μέσα στην άναψη της ψυχής τους. Αυτοί ήτανε ζεστοί φονιάδες, να πούμε, δεν ήτανε ψυχροί, σαν τους περισσότερους σημερινούς. Ένωθες πως ήτανε άνθρωποι σαν κ' εσένα κι όχι φίδια κρύα, όπως είναι οι σημερινοί φονιάδες, χωρίς καρδιά, εκτρώματα βουβά, παγωμένα, ολότελα ξένα για τον άνθρωπο. Γι' αυτό, εκείνους τους παλιούς φονιάδες τους λέγω αθώους φονιάδες, μπροστά στους καινούργιους, που είναι, οι περισσότεροι, κακούργοι μέχρι κόκκαλο, σατανόψυχοι, αμετανόητοι.

Για τους τέτοιους παραστρατημένους αμαρτωλούς, που άθελά τους πιάνονται στα δίχτυα του Σατανά, ο Χριστός έδειχνε μεγάλη επιείκεια, μεγάλη συμπόνια, ξεχωρίζοντάς τους από τους άλλους, που θεληματικά κάνουνε την αμαρτία, και που χαίρουνται σαν την κάνουνε. «Οι τελώναι και αι πόρναι» έλεγε, «προάγουσιν υμάς εις την βασιλείαν του Θεού». «Οι τελώνες κ' οι πόρνες πηγαίνουνε μπροστά από σας στη βασιλεία του Θεού». Για όποιον δεν έχει στο νου του αυτή την αμαρτωλή αθωότητα, που είπα, είναι ακατανόητα αυτά που λέγει για κάποιους αμαρτωλούς και όσα αυστηρά λέγει γι' άλλους αμαρτωλούς, που μας φαίνεται πως δεν αμαρτήσανε τόσο βαριά, ώστε να τους κατακρίνει τόσο αυστηρά ο πράος και ανεξίκακος Χριστός. Συγχωρά τον τελώνη Ματθαίο που φορολογούσε τον κόσμο και τον κάνει μάλιστα και μαθητή του, συγχωρά τον Ζακχαίο, την πόρνη, τον Πέτρο που τον αρνήθηκε, τον Θωμά που δεν τον πίστεψε, τέλος τον ληστή που σκότωνε τ' αδέρφια του και που τον κάλεσε, αυτόν τον φονιά, να μπει πρώτος στον Παράδεισο, πριν να έμπουνε οι

Απόστολοι, οι Άγιοι κ' οι Μάρτυρες, πράγματα παράδοξα κι ανεξήγητα. Δεν συγχώρεσε όμως τους υποκριτές Φαρισαίους, τους ματαιόδοξους πλούσιους, τον φονιά τον Ηρώδη, που τον ονόμασε αλώπεκα, τους άπιστους Γραμματείς, τους πονηρούς Σαδδουκαίους, τον προδότη Ιούδα, που είχε ψυχή οπού ήτανε χαλασμένη αδιόρθωτα από τη φιλαργυρία κι από τον φθόνο.

Εκείνο που έχει τη μεγαλύτερη σημασία για τον Χριστό, είναι η **απλότητα της ψυχής**, κι όχι η άμεμπτος διαγωγή ενός ανθρώπου, πονηρού, όπως ο Φαρισαίος που προσευχότανε. Γι' αυτό λέγει ο Κύριος: *«Αμήν, λέγω υμίν, εάν μη στραφήτε και γένησθε ως τα παιδιά, ου μη εισέλθητε εις την βασιλείαν των ουρανών»*. Το περίσσευμα της καρδιάς κοιτάζει ο Χριστός, που φανερώνει την βαθύτερη ουσία του κάθε ανθρώπου. Συγχωρά τις αμαρτίες που κάθονται απάνω στην ψυχή όπως η σκουριά απάνω στο σίδηρο, και που **φεύγει** με το τρίψιμο, **με τη μετάνοια**. Μα δεν συγχωρά την ψυχή που την έχει φάγει από το θεμέλιό της η αμαρτία, που είναι σκουριασμένη και σαπισμένη ολότελα, και καταστάθηκε αμετανόητη. **«Δεν υπάρχει»**, λέγει ένας άγιος, **«αμαρτία ασυγχώρητη, παρά μονάχα εκείνη που είναι αμετανόητη»**. Ο Χριστός αγαπά τον άνθρωπο που έχει καλή καρδιά, και σιχαίνεται τη μοχθηρία.

Μια φορά τα 'φερε η τύχη κ' έζησα μ' έναν φονιά, έναν ληστή. Βρισκόμουνα σ' ένα έρημο μοναστήρι, μακριά από χωριό και πολιτεία, και γνωρίστηκα μαζί του, χωρίς να ξέρω πως ήτανε ληστής. Ύστερ' από καιρό το έμαθα. Δούλευα αντιγράφοντας τις τοιχογραφίες της εκκλησίας, και χρειάστηκα κιάλια, γιατί δεν τις έβλεπα, επειδής ήτανε πολύ ψηλά. Και μου 'φερε κάτι κιάλια εκείνος ο άνθρωπος, κ' έτσι πιάσαμε φιλία.

Του μιλούσα για τους αγίους, που ήτανε ζωγραφισμένοι, για ιστορικά πράγματα, για τα άρματα που είχανε οι αρχαίοι. Εκείνος με άκουγε με τόση προσοχή, με τέτοιο πόθο, με τόση ταπείνωση, με τέτοια κατάνυξη, που δεν μπορώ να την παραστήσω. Σαν μωρό παιδί, όπως λέγει ο Χριστός. Η αθωότητά του ήτανε απίστευτη. Μαζί του, έγινα κ' εγώ νήπιος, ξέχασα τι ήξερα και τι δεν ήξερα, έγινα άπλαστος, όπως γράφουνε οι παλαιοί ασκητάδες.

Με τον καιρό, η αγάπη του για μένα έγινε τόσο μεγάλη, που δεν γίνεται περισσότερο. Κ' η δική μου σ' αυτόν. Προσπαθούσε να μαντέψει τι θέλω, για να το φέρει, πριν του το ζητήσω. Η απλότητα της ψυχής του κ' η αθωότητά του ήτανε απίστευτη, μ' όλο που ήτανε πολύ έξυπνος. Έκανε ολοένα τον σταυρό του στους αγίους, και μια φορά τον βρήκα δακρυσμένον και γονατισμένον σε μια σκοτεινή γωνιά της εκκλησίας. Παρακολουθούσε δίχως μιλιά, με μεγάλη προσοχή, τη δουλειά μου, την ώρα που ζωγράφιζα. Δεν πίστευε τα μάτια του, πως αυτά γινόντανε με τρεις τρίχες (τα πινέλα) και με λίγη μπογιά. Με είχε για κάποιο πλάσμα υπεράνθρωπο.

«Μαστρο - Φώτη, τί άνθρωπος είσαι! Τέτοιον άνθρωπο δεν τον πίστευα να υπάρχει στον κόσμο! Σάμπως τι ξέρουμε κ' εμείς οι βουνίσιοι; Τί αγροικάμε; Σαν τα γιδερά είμαστε!»

Του μιλούσα για τους πολεμιστάδες αγίους, για τον Άη - Γιώργη, για τον Άη - Δημήτρη, για τον Άγιο Μερκούριο, και του εξηγούσα και τ' άρματά τους. Εκείνος άνοιγε τ' αθώα μάτια του και δάκρυζε:

«Ζήσανε, κυρ - Φώτη, στον κόσμο τέτοιοι αγιασμένοι άνθρωποι; Πώς μας σηκών' η γης εμάς, και δεν μας καταπίνει; Τί καλό βλέπ' ο Θεός από μας; Εμείς οι φτωχοί, είμαστε κι αμαρτωλοί! Οι πλούσιοι δεν κάνουνε αμαρτίες, και τα' αγαπά ο Θεός!»

Μια μέρα θέλησα να τον ζωγραφίσω. Άμα είδε πως δούλευα με μολύβι, τα 'χασε, γιατί νόμιζε πως μονάχα με πινέλα γίνεται μια ζωγραφιά. Άνοιγε το χέρι μου, που βαστούσα το μολύβι, για να δει αν κρατώ μοναχά το μολύβι ή έχω κανένα μηχάνημα, καμιά φωτογραφική μηχανή. Απόρησε ακόμα, σαν είδε πως ζωγράφιζα κι ανθρώπους ζωντανούς, επειδή νόμιζε πως η ζωγραφική ήτανε μονάχα για αγίους.

Σαν τελείωσα τη ζωγραφιά του και την είδε τελειωμένη, τρελάθηκε από τη χαρά του. Φιλούσε τα χέρια μου, και χόρευε σαν τον Παρασκευά του Ροβινσόνα. Την έβλεπε σαν ένα πράγμα μαγικό, δεν πίστευε στα μάτια του: να είναι ο ίδιος κι απaráλλαχτος! Προ πάντων του έκαναν εντύπωση η φουστανέλα με τις πτυχές, ο κάλτσες του, τα τσαρούχια του. Το χαρτί φοβότανε να το αγγίξει, και το τύλιξα εγώ και του το 'δωσα, να το στείλει στους δικούς του. Σαν έφυγα, έκλαιγε σαν παιδί, κ' ήθελε ν' 'ρθει μαζί μου στην Αθήνα.

Σ' ένα τέτοιο ταπεινωμένο πλάσμα είπε ο Χριστός, κρεμασμένος στον Σταυρό: *«Αμήν λέγω σοι, σήμερα μετ' εμού έση εν τω παραδείσω»*.

Άλλη φορά, τον καιρό που ήμουνα παλληκαρόπουλο, έζησα μ' έναν άλλον φονιά, απάνω σ' ένα ρημόνησο, στη Μικρά Ασία. Ήτανε ένας κοντόφαρδος άνθρωπος, περασμένος, ίδιος κουρσάρος. Φορούσε μια κατσούλα από αστραχάν, έπινε πολύ, κ' είχε κάνει μεγάλες παλληκαριές στη στεριά και στη θάλασσα.

Ήταν χειμώνας. Ο βοριάς ούρλιαζε απ' όξω, ερημιά παντού. Η θάλασσα βογγούσε, δεν φαινότανε μήτε γλάρος πουθενά. Εμείς καθόμαστε στο τζάκι και κουβεντιάζαμε. Ο κυρ Παναγής ολοένα φουμάριζε, και συχνά αναστέναζε. Μου ξομολογιότανε τι είχε κανωμένα στη ζωή του.

Μ' όλη την αγάπη που είχε για μένα, εγώ ώρες - ώρες τον φοβόμουνα, μήπως τον πιάσει το δαιμόνιο και με μαχαιρώσει μ' ένα μαχαίρι που είχε στο ζωνάρι του. Μα ο κακόμοιρος είχε γίνει πολύ ήμερος. Αφού μου βαστούσε και ίσο, όποτε έψελνα στην

μικρή εκκλησιά που είχαμε, και που ερχόντανε κάτι ψαράδες και τσομπάνηδες. Άκουγε με προσοχή, ό,τι του έλεγα για τη θρησκεία. Ήθελε να του εξηγήσω το Ευαγγέλιο και «τ' άλλα γράμματα της εκκλησιάς». Διάβαζε το Ψαλτήρι.

Σαν έμπαινε στην εκκλησιά, έκανε πολλές φορές τον σταυρό του, κ' ύστερα πήγαινε κοντά στο τέμπλο, μπροστά στην Παναγία, απίθωνε στο σκαλοπάτι το καλπάκι του αστραχάν που φορούσε, και γονάτιζε, έφερνε το κεφάλι του και το χτυπούσε στο μάρμαρο, μουρμουρίζοντας από τα βάθη της ψυχής του:

«Ο Θεός, ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ! Ήμαρτον, Παναγία μου βασίλισσα!»

Σ' αυτή τη στάση καθότανε κάμποση ώρα, ακίνητος, μουρμουρίζοντας:

«Ο Θεός ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ!»

Πηγαίναμε μαζί κυνήγι. Κ' επειδή ήτανε σημαδευτής στο τουφέκι όσο κανένας, γυρίζαμε φορτωμένοι λαγούς, αγριόπαπιες, κι άλλα πουλιά. Μια φορά μου έφερε δυο κουτάβια από λύκο, κ' ήθελε να τα θρέψουμε, να τα έχουμε για μαντρόσκυλα. Τα λυπότανε, τα τάιζε, μα στο τέλος κοντέψανε να τον φάνε, σαν μεγαλώσανε λίγο, αλλά δεν τα σκότωσε, παρά τ' αμόλησε και φύγανε. Και για τα πουλιά που σκοτώναμε, έλεγε:

«Τί φταίξανε, μαθές, τούτα τα αθώα, και τα σκοτώνουμε;»

Μια μέρα θυμάμαι πως έκανε ένα κρύο τάντανο, κι ο ουρανός ήτανε μαύρος και καθόμαστε στη φωτιά. Ο κυρ - Παναγής έπινε πόντς, δηλαδή βρασμένο ρούμι, όπως συνηθίζανε οι ναυτικοί, κ' ήθελε να πίνω κ' εγώ μαζί του. Καθότανε, κατά τα συνηθισμένα του, συλλογισμένος και βουβός, σφιχτοκουμπωμένος, έχοντας χωμένο το 'να χέρι του στο μανίκι τ' αλλουνού.

Άξαφνα γυρίζει και μου λέει:

«Δε μου λες, Φωτάκη, άραγες υπάρχει Κόλαση και Παράδεισο;»

Ύστερα από λίγο, αφού σκέφτηκε κάμποσο, είπε, σαν ν' αποκρινότανε στον εαυτό του, κουνώντας το κεφάλι του:

«Εμ κάτι τις θα υπάρχει, αφού είναι γραμμένο στα παλαιά βιβλία!»

Κι απόμεινε πάλι σκεφτικός, ώρα πολλή.

Σε μια φουρτούνα, που κοντέψαμε να πνιγούμε, σαν βγήκαμε ζωντανοί στη στεριά, ο κυρ - Παναγής έλεγε και ξανάλεγε:

«Κοίταξε, κόντεψα να σας πάρω στο λαιμό μου με τα κρίματα που έχω κανωμένα!»

Αντίκρυ στο νησί μας βρισκότανε ένα μοναστήρι του Αγίου Νικολάου, κ' ήτανε ηγούμενος ένας ιερομόναχος Ναθαναήλ. Μια Κυριακή πρωί, είχαμε βγει από τη Λειτουργία, και πίναμε καφέ με τον Παναγή. Καθότανε βουβός, φουμάριζε και συχναναστέναζε, «ωρυσόμενος από στεναγμού της καρδιάς του».

Για μια στιγμή, γυρίζει και μου λέγει:

«Δε μου λές, κυρ - Φωτάκη, κείνος ο ληστής που γράφει το Βαγγέλιο πώς μετανόησε και συγχωρέθηκε και πήγε στην Παράδεισο, πόσους είχε σκοτωμένους;»

Του αποκρίθηκα πως δεν ήξερα. Μου λέγει:

«Δεν είναι γραμμένο στο Βαγγέλιο πόσα φονικά έκανε;»

Του λέγω:

«Όχι, δεν το γράφει».

Κούνησε το κεφάλι του, αναστέναξε και σώπασε. Ύστερ' από κάμποση ώρα, μου λέγει:

«Εγώ, Φωτάκη, φαίνεται πως δεν έχω σωτηρία, έχασα την ψυχή μου! Έκανα πολλά στη ζωή μου, λες και μ' είχε καβάλα ο Όξ' από δω!... Άραγες εκείνος ο ληστής, που σταυρώθηκε μαζί με τον Χριστό (κ' έκανε τον σταυρό του), έκανε όσα έκανα εγώ ή πιο λιγότερα, και βρήκε έλεγος από τον Χριστό; Γι' αυτό σε ρώτηξα. Αλλά μου λες πως στο Βαγγέλιο δεν είναι γραμμένο πόσο αίμα έχυσε, πόσους ανθρώπους σκότωσε... Χμ! Αλίμονο σε μένα!...»

Τα μάτια του δακρύσανε και τα 'σφιγγε, χώνοντας το 'να χέρι του μέσα στο μανίκι τ' αλλουνού.

Απόμεινε κάμποση ώρα συλλογισμένος. Ύστερα, γυρίζει και μου λέγει:

«Αύριο, σαν κόψει λίγο η φουρτούνα, δε μπαίνουμε στη βάρκα, να πάμε αντίκρυ, στον γούμενο τον Ναθαναήλ; Ίσως έχει κανένα άλλο αγιωτικό βιβλίο, που να γράφει πόσους ανθρώπους είχε σκοτωμένους εκείνος ο ληστής που πήγε στην Παράδεισο, να ξαλαφρώσει η καρδιά μου!».

(Από το βιβλίο: "Το Αϊβαλί η πατρίδα μου", του [Φώτη Κόντογλου](#). Εκδόσεις: "Άγκυρα". Αθήνα, Μάιος του 2009)

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

(Πηγή ψηφ. κειμένου: orp.gr, Η/Υ επιμέλεια Σοφίας Μερκούρη)